



Верховний
Суд

Касаційний господарський суд

Процесуальні особливості розгляду корпоративних спорів

Ганна Вронська

Суддя Верховного Суду, секретар судової палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів КГС ВС

Корпоративні відносини

- ✓ під корпоративними відносинами маються на увазі відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав. Корпоративні права - це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами

ст.167 ГК України

Виключна юрисдикція господарських судів

- ✓ справи у спорах, що виникають з корпоративних відносин, в тому числі у спорах між учасниками (засновниками, акціонерами, членами) юридичної особи або між юридичною особою та її учасником (засновником, акціонером, членом), у тому числі учасником, який вибув, пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням або припиненням діяльності такої юридичної особи, крім трудових спорів
п.3 ч.1 ст.20 ГПК України
- ✓ справи у спорах, що виникають з правочинів щодо акцій, часток, паїв, інших корпоративних прав в юридичній особі, крім правочинів у сімейних та спадкових правовідносинах
п.4 ч.1 ст.20 ГПК України
- ✓ справи у спорах між юридичною особою та її посадовою особою (у тому числі посадовою особою, повноваження якої припинені) про відшкодування збитків, заподіяних юридичній особі діями (бездіяльністю) такої посадової особи, за позовом власника (учасника, акціонера) такої юридичної особи, поданим в її інтересах
п.12 ч.1 ст.20 ГПК України

Вирішення корпоративного спору – виключна юрисдикція господарських судів

Є сумнів щодо юрисдикції? Перш за все слід з'ясувати чи є спір корпоративним!

Процесуальні особливості розгляду корпоративних спорів

Розглядаються виключно господарськими судами.

Пункти 3, 4, 10, 12, 13 ч. 1 ст. 20 ГПК України

Розглядаються господарським судом тільки за місцезнаходженням юридичної особи.

Частини 6, 7 ст. 30 ГПК України

Корпоративні спори

Не можуть бути передані на розгляд третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу, крім випадків, прямо передбачених у ГПК.

Частини 1, 2 ст. 22 ГПК України

ГПК встановлено спеціальні вимоги щодо застосування заходів забезпечення позову у корпоративних спорах.

Частини 5, 9, 10 ст. 137 ГПК України

Застосування норм процесуального права

- ✓ справи у спорах, які виникають з корпоративних відносин, та спорах з правочинів щодо корпоративних прав (акцій) не можуть бути розглянуті у порядку спрощеного позовного провадження



Укладення мирової угоди у корпоративному спорі

- ✓ укладення мирової угоди між учасниками справи не може мати наслідком вирішення спору про недійсність рішення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю, оскільки її укладення не змінює факту відповідності чи невідповідності рішення вимогам чинного законодавства з підстав порушення порядку скликання і проведення загальних зборів

Ухвала КГС ВС у справі № 910/19401/17



Тягар доказування

- ✓ недопустимим є перекладення на сторону обов'язку доказати певний факт або спростувати його у спорі про визнання удаваним договору дарування частки у статутному капіталі ТОВ в умовах, коли такий обов'язок об'єктивно спроможна виконати лише інша сторона



Особливості забезпечення позову у корпоративних спорах

- ✓ перелік заходів, за допомогою яких не може здійснюватися забезпечення позову у спорах, що виникають з корпоративних відносин (ч.5 ст.137 ГПК України)
- ✓ встановлено спосіб забезпечення позову, який характерний тільки для зазначеної категорії спорів (ч.9 ст.137 ГПК України)
- ✓ заходи забезпечення позову не повинні порушувати прав інших акціонерів (учасників) господарського товариства (ч.10 ст.137 ГПК України)

Задоволено заяву про забезпечення позову шляхом заборони:

- ✓ державним реєстраторам, визначеним Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань" вчиняти/здійснювати/проводити будь-які реєстраційні дії, передбачені Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань" відносно/щодо ТОВ

Заборона вчинення реєстраційних дій є одним із визначених законом способів забезпечення позову, який передбачений зокрема Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань"



Задоволено заяву про забезпечення позову шляхом заборони:

ПАТ вчиняти дії щодо:

- ✓ внесення змін до статуту ПАТ щодо розміру статутного капіталу;
- ✓ звернення до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України із заявою та всіма необхідними документами для реєстрації випуску акцій та проспекту емісії на підставі рішень позачергових загальних зборів акціонерів;
- ✓ приватного розміщення акцій, на підставі рішення загальних зборів акціонерів.

ВС вважає вжиті заходи до забезпечення позову адекватними. Заходи носять конкретний характер. Заборони стосуються тільки чітко визначеної особи - відповідача. Судом заборонено відповідачеві вчиняти визначені дії - саме ті, що пов'язані тільки з виконанням спірного рішення загальних зборів і направлені на настання чітко визначених наслідків (внесення змін до статуту щодо розміру статутного капіталу, реєстрації випуску акцій та проспекту емісії, приватного розміщення акцій тощо)

Постанова КГС ВС у справі № 910/15811/17



Задоволено заяву про забезпечення позову шляхом:

- ✓ накладення арешту на прості іменні акції ПрАТ що належать визначеним акціонерам до моменту вирішення спору по суті;
- ✓ заборони ПАТ "Національний депозитарій України" та всім іншим депозитарним установам, що здійснюють облік права власності на цінні папери емітентів у депозитарній системі України, здійснювати облікові операції щодо внесення змін до системи депозитарного обліку щодо спірної частини простих іменних акцій ПрАТ до моменту вирішення спору по суті

Встановлено відчуження третіми особами своїх акцій відповідачам, а також, враховано принцип "переважного права акціонера на придбання акцій"; такий захід забезпечення позову не порушує права та охоронювані інтереси інших осіб і з метою реального та ефективного виконання судового рішення, якщо воно буде прийняте на користь позивача; застосовано до моменту вирішення спору по суті

Постанова КГС ВС від 08.10.2018 у справі № 910/5065/18



Відмовлено у задоволені заяви про забезпечення позову шляхом заборони:

- ✓ Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку вчиняти дії щодо реєстрації випуску простих іменних акцій, емітованих відповідачем, видачі документів, які засвідчують вказану реєстрацію (свідоцтва та звіту), а також заборони депозитарним установам України, якими зокрема є Національний банк України, вносити зміни до системи обліку прав на іменні цінні папери відповідача.

Не допускається забезпечення позову у справах, що виникають із корпоративних відносин, шляхом заборони здійснювати органам державної влади покладені на них згідно із законодавством повноваження, а також шляхом встановлення для Національного банку України та для неплатоспроможного банку заборони або обов'язку вчиняти певні дії.

Постанова КГС ВС у справі № 910/15811/17



Відмовлено у задоволенні заяви про забезпечення позову шляхом:

- ✓ зупинення дії рішень загальних зборів учасників ТОВ;
- ✓ зупинення дії нової редакції статуту ТОВ.

Суд вважає, що обраний позивачем спосіб забезпечення у вигляді зупинення рішення загальних зборів та зупинення дії статуту відповідача є неналежним, оскільки ніяким чином не забезпечує виконання у подальшому судового рішення у випадку задоволення позову, а також не може істотно ускладнити чи унеможливити ефективний захист або поновлення порушених чи оспорюваних прав та інтересів позивача у цій справі.

Постанова КГС ВС у справі № 920/622/18



Правові позиції Великої Палати ВС у корпоративних спорах

- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі №904/2796/17 у частині вирішення питання підвідомчості господарському суду спору між обслуговуючим кооперативом і ОСББ
- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі №911/3494/16 щодо визначення підвідомчості спору про розірвання договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі товариства
- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі №910/18015/17 щодо визначення підвідомчості спору за позовом спадкоємиці акціонера про стягнення дивідендів

Правові позиції Великої Палати ВС у корпоративних спорах

- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі №917/1345/17 у частині вирішення питання підвідомчості спору, який виник між товариством та його учасниками стосовно набуття коштів товариства цими учасниками у якості дивідендів
- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі №911/3704/16 щодо визначення підвідомчості спору між акціонерним товариством та його акціонером, який пов'язаний із втратою системи реєстру власників іменних цінних паперів
- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі №904/5857/17 щодо визначення підвідомчості спору між учасниками юридичної особи або спору учасників юридичної особи з цією юридичною особою щодо скасування запису в ЄДР



Верховний
Суд

Касаційний господарський суд

Дякую за увагу!

